

redi dobivanje surovega masla in loja. Kot središča organizacije za dobavo surovega masla se naj glasijo velika živinorejska podjetja in mlekarne družbe. Kar imajo več kakor potrebujejo za lastno potrebo, naj oddajo na določeno zbirališče. Tje naj prodajejo po najvišjih cenah tudi kmetje, ker jim preostaja na surovem maslu. Dobava loja se organizira po javnih in zasebnih mesnicah. Tudi za svinje naj se ustvari natančen kataster. Klanje praseta, manj kot tri mesece starih, se prepove. Za svinje in odločke se naj določijo najvišje cene po živi vagi. Za nakupovanje svinj se mora imeti posebno dovoljenje. Vporaba masti se naj uredi po čeli državi enotno, pri čemur se je treba ozirati na lastno vporabo pridelovalcev. Ogrsko mast naj kupuje in razdeljuje oblast, ne pa špekulantje. Z oljem (vseh vrst) naj še nadalje razpolaga osrednji zavod za olje in mast kot dosej. Za mast in olje se naj poslavijo primerno visoke cene, ki bodo podžigale živinorejce, da pridelajo veliko masti. Za vporabo olja in masti se naj vpeljejo posebne karte.

B) Da bo dovolj živine in mesa, naj ustanovi država poseben osrednji odbor za dobavo živine in mesa. Ta zavod naj skrbi, da se ohrani sedanje število goveje živine, da se zviša število klavne živine in da se pomnoži pridobivanje mleka in surovega masla. V to svrhu se naj skrbi, naravnost siliti, da ljudje gojijo živinorejo, osobito svinjerejo, ker so svinje za dobavo mesa in masti najpripravnejše. Govede se ne sme več zaklati, kakor je na leto priraste. Klanje doma mora dovoliti oblast. Sedanja brezmesna dneva se naj vpeljejo kot prava postna dneva, ob katerih ni dobiti sploh nikakega mesa. Jedilni listi v gostilnah se naj skrepijo. Vlada naj skrbi, da bo iz Ogrske dobila na leto vsaj 300000 govedi in blizu 1.000.000 svinj, kakor v mirnih časih.

To so nasveti vseministrskega odbora za preskrbovanje ljudstva z živili, katere bodo ministrstva seveda vpoštevala in v kratkem izdala tozadavne odredbe. Toda tudi v teh nasvetih, ki so se sklepali pred kratkim na Dunaju, še ni sedaj besede o govora o rekviriranju svinj. Mislimo, da smo v tej stvari boljše poučeni, kakor kateri drugi list. Svinjerejci, redite dalje mirno in pridno svinje sebi in splošnosti v korist ter se ne dajte strahiti po neutemeljenih vesteh in se izrabljati po nepoštenih prekupovalcih!

Nova sredstva v boju proti trtnim boleznim.

Vsled pomanjkanja in silnega podražanja galice in žvepla se trudijo industrijski krogi v zvezi s strokovnjaki na polju zatiranja parazitčnih boleznih rastlin, da bi iznašli nadomestila in nova sredstva, ki bi bila pripravna za zatiranje trtnih boleznih.

Tako bo vojska prinesla marsikaj novega tudi za vinogradnike.

Pri presojanju novih sredstev proti peronospori je treba ločiti med baker vsebujočimi in baker vsebujočimi sredstvi.

Baker vsebujoča sredstva obstoje po večini iz

ne-ugovarjali neumni Tomaži. Ob orjaški borbi narodov, kakoršne se ni videl svet, ki trpi sedaj pod grozoto vojne s tolikimi žrtvami, ki jih ni moči prešteti in umeti, je posebno dovzetna priprosta ljudska duša, da išče izhoda v tajinstvenosti. Nekaj nadzemskega pričakuje, da bo iz tega orjaškega boja prisiljal — mir.

Ta ljubka legenda morda ni plod sedanjih dni, temveč je počivala v narodnem izročilu ter je zdaj vznikla na dan. Mogoče, da je bila tudi kje zapisana, saj naš priprosti narod tako rad pogleda v stare „prerokovanske knjige.“ V tej legendi se zrcali pristna slovenska duša, ki tudi v krutih časih rada sanja, baji in pesni.

Padlemu četovodji Jožefu Rojniku v spomin.

Dne 17. junija, ob pol desetih zvečer, je zadela laška granata našega ljubljenskega tovariša četovodjo Jožefa Rojnika, doma iz Braslovca. Ves popoldan je že obkladal nasprotnik naše stališče s težkimi granatami. Proti večeru je malo ponehal, zato smo se začeli prosteje gibati. Grem sprevidel nekaj težko ranjenih: še mi zažvižga par granat čez glavo v smeri proti našemu stališču. Ko se vrnem, mi sporočijo grozno novico: pred nekaj minutami je granata, zadnja, ki jo je vrgel sovražnik k nam, zadela in ubila našega ljubega Rojnika, ko se je bil oddaljil nekaj korakov od svojega kritja. Podelil sem mu še sv. olje. Kar

modre galice, katere en del je nadomeščen s kakšno drugo pripravno snovjo, posebno z galunom ali z žveplenokislo gline. Sem spada zmes galice in galuna, t. j. Martinijeva zmes, galice in žveplenokisla gline, ki jo lahko imenujemo vojno zmes, tenaks itd. Ta sredstva je seveda mogoče rabiti le tedaj, če imamo kaj galice na razpolago.

Ob popolnem pomanjkanju galice ostanejo taka sredstva brez pomena, ker galun ali žveplenokisla gline same nič ne učinkujeta, temveč galico le toliko zboljšavata, da tudi v manj močnih raztopinah zadostno učinkuje.

Ker se je bati, da bo pomanjkanje bakra in s tem tudi modre galice v prihodnjem letu še večje, so velikega pomena zlasti ona sredstva, ki ne vsebujejo bakra. Od doslej znanih sredstev spada tukaj sem pred vsem perocid. To sredstvo je menda dobro, če se ga prav pripravi in prav rabi, ampak tudi tega sredstva primanjkuje, ker se surovine za izdelovanje perocida uvažajo k nam iz Južne Amerike in ta uvoz je sedaj med vojno nemogoč.

Med drugimi, priporočljivimi sredstvi vzbujajo posebno pozornost novo sredstvo, ki se imenuje skrajšano „Melior“, kemijsko pa paraklormetakrezol.

To sredstvo izdeluje tvrdka „Avstrijski rudniški zavodi“ (Österreichische Montanwerke) v svoji tovarni v Kaznjovu na Češkem. — Melior je beli, polizolu dišeči prah, ki se v vodi precej hitro topi.

Rabi se tako-le: V kak čeber se napolni 100 l vode in se vanjo polagoma med vednim mešanjem potrese 1 kg praška Melior.

Prašek se hitro raztopi in da tekočino mlečne barve, ki jo pustimo 10 do 12 ur stati in pri tem jo večkrat premešamo. Dobro pri tem učinkuje solnčna svetloba. Po preteku tega časa postane raztopina čista kot voda in se ž njo potem lahko škropi. Melior se rabi brez vsakega drugega dodatka. Ni torej potreba pri tem sredstvu ne apna, ne sode ne druge primesi, kar je gotovo velika njegova prednost.

Edina napaka je, da se nič ne vidi, če in kako je trta ž njim poškrabljena ali ne. Na drugi strani je pa za trto bolj ugodno, da ni pobeljena, Sicer pa se radi barve tej škropilni tekočini primeša lahko kaka neškodna snov.

Melior učinkuje baje ne samo proti peronospori, ampak tudi proti grozdnim plesnobi. Učinkuje baje tudi proti škrlupu (fusikladiju), plesnobi in drugim škodljivcem sadnega drevja in uniči tudi krvavo listno uš in kaparje.

Škropi se ž njim trikrat na leto kot po navadi proti peronospori. Škropiti je le suhe trte, najbolje v gorkem, solnčnem, brezvetrnem vremenu.

To sredstvo je že lani preskusil sloveči češki učenjak, dvorni svetnik Stoklasa, profesor na agrikulturnem oddelku visoke tehnične šole v Pragi, ki je njegov glivice zatirajoč učinek preskusil in zelo pohvalil.

Letos se s tem sredstvom vrše na mnogih zavodih v Avstriji poskušnje, med drugimi tudi v državnih trtnici v Novem Mestu na Dolenjskem. Če se bo to sredstvo obneslo, bo to gotovo velikega pomena za naše vinogradništvo. Želeti bi bilo, da ga tudi naši boljši gospodarji preskusijo. To velja zlasti za one, katerim primanjkuje galice.

Melior bo imela v zalogi o. kr. kmetijska družba kranjska v Ljubljani in sicer bo veljal 1 kg kake 3 krone.

Konečno je omeniti, da se vsled pomanjkanja in silnega podražanja galice od brezvestnih ljudi priporoča tudi mnogo sleparskih sredstev in to zlasti na Ogrskem. Tako poročajo ogrska kmetijska preskušališča, da se je tam ponujal modrobarvan galun kot „bulgarska galica“, neko sredstvo pod imenom „Morpholin“ je modrobarvana voda s pridatkom svinobrod-

verjeti nisem mogel, da je resnica; pa je bila: mrzel, bled in krvav je ležal brez življenja na nosilih. Pred par trenutki je še bil s tovariši po svoji navadi vesele volje v svoji „vili“, kritju, ki so ga prijatelji krstili po njegovem imenu. Pred par urami je g. Štabnemu zdravniku javil dva mrtva — ni mislil, da se jima pridruži še isti večer tudi on.

Vsi smo bili vsled izgube dragega bojnega tovariša neizmerno pobič, brez besede ves večer. — Govoril sem drugo jutro, ko sem blagoslovil njegovo truplo, na obvezovališču s sanitejcem, ki je bil ves čas vojske rajnemu tovarišu. Pravil je: Vso noč sem mislil in sanjal o Rojniku, — tudi meni se je tako godilo in gotovo tudi drugim, ki so ga poznali. Saj je bil pri vseh nad vse priljubljen vsled svoje plemenitosti in ljubeznjivosti napram vsakomur, zlasti pa napram ranjenecem in bolnikom. Bil je ves čas vojske pri saniteti. Ranjenci in bolniki lahko pripovedujejo, s kako ljubeznijo, usmiljenostjo in sočutjem je skrbel zanje — prelep zgled svojim tovarišem-sanitejcem. Zato ga je tudi Rdeči križ, kar se prav redko zgodi, odlikoval z zaslužno svetinjo Rdečega križa. Čislali so ga predstojniki; zaradi njegove porabnosti, vestnosti in natančnosti ga je vzel g. Štabni zdravnik za svojega pribočnika. Še danes mi je pravil štabni zdravnik: „Rojnik je bil vrl dečko! Opažoval sem ga ves čas vojske, spoznal njegov lep značaj, ga spoštoval in zato vzela k sebi.“ Posebej mi je povdarjal, da rajni napram njemu o nikomur nikdar ni kaj hudega rekel; če ga je vprašal o sanitejcih, je vedel Rojnik o njih poročati le najboljše.

Bil je mož krščanskega mišljenja, ves navdušen za katoliška društva, za mladinske organizacije;

skega zelenila. „Mementhol“ je barvana soda brez vsake primesi, enako „Permol“, ki se ponuja po 8 K 1 kg, med tem ko stane čista soda samo 40 vin. 1 kg. „Cupronil“ vsebuje le zelo malo bakra in proti peronospori ne učinkuje zadostno. „Spanyol rez“ obstoji tudi po večini iz sode. Sodo so si izbrali sleparji zaradi tega, ker je je še zadosti in se ni kaj posebno podražila.

Iz tega vidimo, da sleparstvo na Ogrskem še posebno cvete. Zato je ogrska vlada prepovedala ponujanje in prodajanje vsakega sredstva, ki ni od rodajne strani preskušeno. Pa tudi našim vinogradnikom svetujem, da se ne poslužujejo sredstev, ki niso od večšakov preskušena in priporočena, najsi pridejo od koderkoli.

B. Skalicky.

Novi glasovi o perocidu.

Z ozirom na zadnji naš članek „Perocid“, ki ga je spisal g. Tavčar, vinogradnik na Krasu, smo dobili dvoje izjav slovenskoštajerskih vinogradnikov, katere pričujemo, da se tako sliši mnenje naših domačih vinogradnikov o tem sredstvu.

C. g. župnik E. V. pravi: „Perocid je za naše kraje skoro popolnoma za nič. Brezvspešno pa se rabi perocid v vlažnih legah in v mokrotni dobi, kakoršna je letos. Verjamem g. Tavčarju, da dosežejo na Krasu s perocidom ugodne vspehe, a to menda le radi tega, ker so kraska tla mnogo bolj suha kakor slovenskoštajerska in ker na Krasu navadno mnogo manj dežuje kot v naših krajih. Tla so torej tam na Krasu za razvoj peronospore mnogo manj ugodna, kot pri nas. Kolikor je meni znano, ni v našem okolišju noben vinogradnik z rabo perocida dosegel takega vspeha proti peronospori. Mnogi so popolnoma natančno tako pripravljali perocidovo tekočino, kot nam svetuje v zadnjem „Gospodarju“ g. Tavčar, a so kljub temu imeli od peronospore pokončane gorice. Po mojem mnenju bi se dal perocid v naših krajih rabiti samo v izredno suhih legah in v zelo suhih letih. Pač pa je priporočati, da se pri napravi galicne tekočine rabi galun.“

Jurij G., vinogradnik v St. Jakobu v Sl. gor., piše: „Čudim se, da bi perocid na Krasu res tako ugodno vplival v boju proti peronospori, ko pri nas vendar izkušnja kaže, da je perocid popolnoma brez pomena. Jaz ga še sicer nisem rabil, a moj sosed ga je leta 1914, ko mu je zmanjkalo galice, vzel za tretje škropljenje po grozdnem ovetju, in se je pri pripravljavanju tekočine natanko tako ravnal, kakor je to predpisano, a vinograd je bil popolnoma ožgan, dočim je moj in drugih sosedov vinogradi, ki smo škropili z galico, bili lepo zeleni.“

Abstinenca.

V „Österreichische Rundschau“ (1. jun. 1916, str. 243—9) poroča Fr. Reinitzer, kakšne učinke ima prepoved alkohola v Rusiji. Zanesljive podatke je zbral švedski pisatelj dr. A. Karlgren, ki se je mudil dalje časa v Rusiji in proučeval ondodne razmere. Pravi, da je Rusija vsa izpremenjena. Že v mestih se to pozna. Blagostanje očividno raste. Tiste žalostne prikazni pijanih beravcev so izginile. Sicer se še pije — vino se dobiva po raznih ovinkih — a ni piva, zlasti pa ne žganja in vsaj splošno vlada velika treznost. Rusi sami pravijo, da se da primerjati prepovedi alkohola le še odprava nevoljništva.

Se očitnejše so pa blagovite posledice po deželi. Odkar je prepovedana „vodka“, kmetje mnogo več

pa tudi krščanskega življenja; rad je prejemal sv. zakramente na bojišču, pa tudi doma, ko je prišel na dopust. Se te den pred nezgodo — na Binkošti — je šel z nekaterimi tovariši z menoj v četrt ure oddaljeno, deloma opustošeno cerkev k sv. maši.

Rojnik je bil naš organist, kadar je prišel naš polk do kake cerkve z orgljami. Kdo izmed mož pri polku — kolikor jih še je iz tiste dobe — se ne spominja, kako smo bili do solz ginjeni, ko smo prišli avgusta lanskega leta s severnega bojišča na jug in v cerkvi Sv. Križa pri Trstu po dolgem času — nekateri po celem letu — slišali prvič zopet orglje in lepo slovensko petje pod Rojnikovim vodstvom? Ko smo letos v Logatcu na Kranjskem opravljali sveto velikonočno pobožnost, nam je vsak dan pri sv. maši orgljal in vodil petje dragi Rojnik. Povsod si je nankrat sestavil pevski zbor — organisti pri polku, pa pevke dotičnega kraja. Pa idealni pokojnik ni bil samo organist po stanu, ampak z vso dušo je gorel za cerkveno glasbo in petje. Najraje je govoril o cerkveni glasbi, o kateri je imel prav zrelo sodbo. Še pred par dnevi mi je razlagal, kako bi se umetno in zlasti latinsko cerkveno petje naredilo ljudstvu razumljivo in prikupno. Bil je poln lepih načrtov, ki jih je nameraval vdejaviti po vojski, ki pa spavajo sedaj z njegovimi telesnimi ostanke v laški zemlji. — Njegova duša pa se gotovo raduje v nebesih in vzi-va pri večnem Plačniku plačilo za verno, katoliško mišljenje in življenje, za vsa dela usmiljenja in ljubezni do bolnikov in ranjencev na bojišču, za vso čast, ki jo je dajal Bogu z orgljanjem in cerkvenim petjem.

M. Krajnc.